

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוחוב (דור ההמשך ער) בישראל
Association of Częstochowa District Jews in Israel
ת.ד 65050 תל אביב 61650 – טל: 03-6749322 – P.O.B 65050 Tel Aviv
E mail: czestochowajewsinisrael@gmail.com

מאי 2020

בית העלמין בצ'נסטוחובה - קבר ששת הפרטיזנים

המחבר: Wiesław Paszkowski, המחלקה להיסטוריה במרכז לתיעוד של מוזיאון צ'נסטוחובה.
תרגום לעברית ועריכה: אלון גולדמן, יו"ר ארגון יוצאי צ'נסטוחובה בישראל

מראה הקבר לפני שנים רבות, כיום בחלקו קשה לקריאה

אי"ל, "ארגון יהודי לוחם" נחלק לשנים באשר למדיניות הגנת הגטו במקרה והגרמנים ינסו לחסלו. חלק מהלוחמים תמכו בלחימה להגנת הגטו הקטן וחלק תמכו בעזיבת הגטו והמשך מאבק גרילה בגרמנים מיערות Olsztyn ו Złoty Potok.

בתחילת מרץ נשלחה ליער קבוצה של חמישה לוחמים: מוניק פלאמנבאום, אולק הרשנברג, יאנק קראוז, הניק ריכטר, בנו של דוד ריכטר שהיה פעיל קומוניסטי מפורסם לפני המלחמה, ויז'י רזנבלט. אחר-כך הצטרף לקבוצה זאת שלמה (שלמעק) שיין, שהיה מבוקש על ידי הגסטאפו זמן רב.

בתחילה שמרו על קשר עם קבוצה ממשמרות העם (הקומוניסטים), אך לאחר מכן החלה הקרקע לבעור מתחת לרגליהם, מאחר והם נרדפו על ידי ארמיה קריובה AK. בנסיבות אלה הם חזרו מן היער לבונקר מבוצר בבית ברחוב וילסון 34, בו היו מחסנים בהם אוכסן ריהוט יהודי ישן. מחסנים אלה היו שייכים ל" Möbellager". משם הם יצאו מפעם לפעם "לפעולות" שלהם.

הבית ברחוב וילסון 34 - <https://goo.gl/maps/rMdzGapr8ZD2>

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוחוב (דור ההמשך ער) בישראל
Association of Częstochowa District Jews in Israel
ת.ד. 65050 תל אביב 61650 – טל: 03-6749322 – P.O.B 65050 Tel Aviv
E mail: czestochowajewsinisrael@gmail.com

באותו בית היו בונקרים נוספים בהם הסתתרו מספר משפחות יהודיות עם אנשים מבוגרים, זקנים וילדים. בין היתר הסתתרה בבנין אשתו של דוד קונגרצקי עם שני ילדיה. בשל רשלנותו של אחד מילדי משפ' קונגרצקי גילה הגסטפו ב 17 במרס 1943 את הבונקר בו הסתתרו ששת הלוחמים הצעירים. הם הותקפו בפתאומיות ולא הצליחו לעשות שימוש בנשק שלהם.¹

פליציה קראי מתארת בספרה את מה שקרה בצורה שונה:

בני משפחת קונגרצקי הסתתרו באותו בניין עם שני בנים. כאשר אחד הנערים יצא יום אחד החוצה, הוא נתפס על ידי הגרמנים, הוכה במשך זמן רב, עד שהוא גילה את מקום המסתור של הלוחמים. הלוחמים הופתעו על יד המשרה ונתפסו מבלי שהספיקו להשתמש בנשקם. ייתכן גם שהם החליטו במודע לא לעשות זאת, כדי לא לחשוף בפני הגרמנים בונקרים אחרים בבניין בהם הסתתרו הילדים. הם נתפסו והושלכו לכלא הגסטפו, שם פגשו נער יהודי אחר, אשר מאוחר יותר שוחרר והוא זה שסיפר למשפחות על הרגעים האחרונים של לוחמים.

לדבריו, הם לא מסרו את שמותיהם האמיתיים כדי לא לחשוף את משפחותיהם. ב-19 במרס 1943, לאחר יומיים של עינויים קשים וחסרי רחמים, הם נלקחו לבית הקברות ונורו למוות.²

לאחר המלחמה, בנו משפחות הנרצחים קבר מבטון האופייני לאותן שנים, עם כתובת בפולנית ובאידיש:

**כאן נחים שישה פרטיזנים יהודים
צעירים שנפלו במאבק לחופש
19 במרץ 1943**

פלמנבאום מוניק בן 21 שנים
אולק הרשנברג בן 26 שנים
יאנק קראוזה בן 23 שנים
הניק ריכטר בן 19 שנים
יזיק רוזנבלאט בן 18 שנים
שלמעק שיין בן 23 שנים

כבוד לזכר הגיבורים

עם השנים, המצבה נהרסה מפגעי הזמן (כמו מצבות אחרות שנבנו באופן דומה), או שהייתה קורבן למעשה ונדליוזם. למרבה הצער, משנת 1970, לא היתה גישה חופשית לבית הקברות (היה בשטח מפעל תעשייתי), ואחרי שנת 1989 היה בית העלמין ללא כל פיקוח. לכן, בסוף המאה העשרים, החליט מר זיגמונד רולט להעביר את שרידיו של אחיו וחבריו למקום אחר, מכובד יותר בבית העלמין. במהלך בדיקת הקבר התברר כי לפחות 7

¹ Brener, *Widersztand*, p. 124.

² Felicja Karay, *HASAG Apparatebau Camp*, a type-written Polish translation, p. 86.

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוחוב (דור ההמשך ער) בישראל
Association of Czestochowa District Jews in Israel
P.O.B 65050 Tel Aviv 61650 – Tel: 03-6749322 – טל: 61650
E mail: czestochowajewsinsrael@gmail.com

אנשים נקברו בקבר. מאחר ונראה כי קיימת טעות ופגיעה בקבר אחר, החליטו האחראים על העבודה לקבור את שרידי הגופות מחדש במקום.

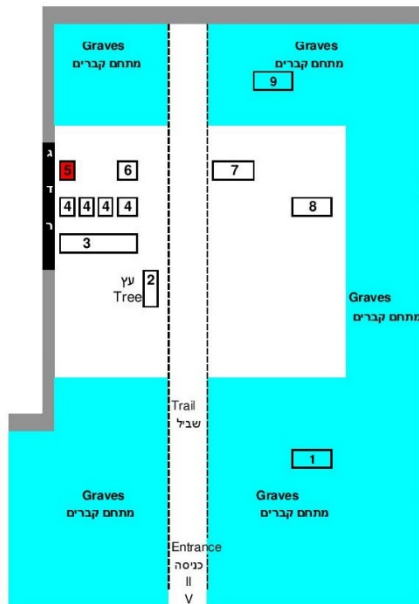
רק מאוחר יותר התברר כי המשאית שעזבה את הכלא בצ'נסטוחובה עם ששת הפרטיזנים, נעצרה על ידי שוטר שהעמיס עליה את הנער הצעיר ממשפחת קונגרצקי, אשר נורה יחד איתם ונקבר באותו הקבר.

מצבת המלט נבנתה מחדש בצורתה המקורית.

קבר ששת הפרטיזנים

מתחם קברי אחים - בית העלמין היהודי בצ'נסטוחובה Mass Graves complex - the Jewish cemetery in Czestochowa

15.5.2018

ארגון יוצאי צ'נסטוחוב בישראל
ת.ד. 65050
תל אביב. 6165001
טל' נייד: 054-5629355

- 1 קבר האדמו"ר מפילץ - הרב יוסטמן
Rabbi Justman Grave
- 2 קבר הרב נחום אש
Rabbi Nachum Asz Grave
- 3 קבר אחים קורבנות האסאג והגייטו הקטן - 20.7.43
Mass Grave of Hasag & Small Ghetto victims - 20.7.43
- 4 קברי אחים אינטליגנציה - 20.3.43
Mass Graves of Intelligence - 20.3.43
- 5 קבר אחים 6 הפרטיזנים - 19.3.43
Mass Grave the 6 Partisans - 19.3.43
- 6 קבר אחים תוקפי הרכבת - 22.4.43
Mass Grave - Ostbahn Operation Victims - 22.4.43
- 7 קבר אחים אי"ל - ארגון יהודי לוחם - 4.1.43
Mass Grave ŻOB - Jewish Fighting Organization - 4.1.43
- 8 קבר אחים אי"ל - לוחמי הבונקר - 26.7.43
Mass Grave - ŻOB, Bunker victims - 26.7.43
- 9 קבר קורבנות הפוגרומ בקיילצה - גרושקה ורמבק - 4.7.46
The Kielce Pogrom victims 4.7.46 - Gruszk & Rembak

הגדר בעורף הקברים 5,4,3 שמשכה כמקום הוצאה להורג
The fence on the back of Mass Graves 3,4,5 served as an execution wall

Parking Lot - מגרש חניה

לוח זכרון זמני שהונח על קבר הפרטיזנים לאחר המלחמה עד הקמת המצבה הקבועה

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוהוב (דור ההמשך ער) בישראל
 Association of Częstochowa District Jews in Israel
 ת.ד. 65050 תל אביב 61650 – טל: 03-6749322 – P.O.B 65050 Tel Aviv
 E mail: czestochowajewsinisrael@gmail.com

קבר ששת הפרטיזנים הינו הקבר הבודד סמוך לגדר, ארבעת הקברים שבטור הם קברי האינטליגנציה של צ'נסטוחובה.

זיגמונד רולט ליד קבר אחיו יז'י – כיום פני המצבה בחלקם קשים לקריאה

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוחוב (דור ההמשך ער) בישראל
Association of Częstochowa District Jews in Israel
P.O.B 65050 Tel Aviv 61650 – Tel: 03-6749322 – טל: 61650 – תד 65050
E mail: czestochowajewsinsrael@gmail.com

שלושה מששת הלוחמים

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוכוב (דודו ההמשך ער) בישראל
Association of Częstochowa District Jews in Israel
ת.ד 65050 תל אביב 61650 – טל: 03-6749322 – P.O.B 65050 Tel Aviv
E mail: czestochowajewsinisrael@gmail.com

**משה –
מונייק
פלמנבאום
(ולאדק)
שלמעק שיין
צילום ארכיון
הגטאות
באדיבות המשפחה**

**לוחמי
צילום**

**יז'יק רוזנבלאט
צילום באדיבות המשפחה**

**יאנעק קראוזה
צילום באדיבות המשפחה**

אם נמצאת תמונה של מי מהפרטיזנים הנותרים אשמח לקבל – א.ג.

התאחדות יוצאי מחוז צ'נסטוכוב (דור ההמשך ער) בישראל
Association of Częstochowa District Jews in Israel
P.O.B 65050 Tel Aviv 61650 – Tel: 03-6749322 – טל: 61650 – תד 65050
E mail: czestochowajewsinisrael@gmail.com

צ'נסטוכובה 1946 – טקס אזכרה לששת הפרטיזנים